

สภาองค์กรชุมชนตำบล : กับส่วนหนึ่งของขบวนการเมืองภาคพลเมือง *

สภาองค์กรชุมชนตำบล : กับส่วนหนึ่งของขบวนการเมืองภาคพลเมือง *

บ่อยครั้งที่เราพูดถึงการเมืองกันที่ไร ก็มักจะแสดงทัศนะกันอย่างสนุกๆ เป็นเรื่องของ การแก่งแย่งอำนาจบ้าง เป็นเรื่องของ การแย่งชิงผลประโยชน์ทรัพยากรบ้าง เป็นเรื่องของ เกมสการเอาชนะคะคานกัน หรือการตอบโต้กัน จนนำไปสู่การเผาบ้านเผาเมืองดังที่ปรากฏให้ชาวเราได้เห็นกันก็มีอยู่ และบ้างก็มีการพูดกันว่า การเมืองเป็นเรื่อง ไกลตัว จนทำให้ผู้คนในบ้านเมืองนี้จำนวนไม่น้อยมีอาการบ้ายเบียง เบื่อหน่ายที่จะพูดถึงและนำพาตัวเองเข้าไป เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางการเมืองในปัจจุบัน จะเป็นด้วยเหตุผลกลใดก็ตาม สิ่งนี้ก็ได้ปรากฏเป็นข้อมูลเชิง ประจักษ์ที่เราทุกคนเข้าใจกันได้ดีที่สุดในเรื่องหนึ่งในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้คนจำนวนน้อยนัก ที่จะทราบว่า เมื่อปี พ.ศ. 2551 ได้เกิดมีพระราชบัญญัติอย่างน้อยหนึ่งฉบับที่ให้อำนาจกับภาคประชาชนในการพูด การแสดงออก และสามารถเข้าถึงการเมืองในอีกมิติหนึ่ง ที่แตกต่างออกไปจากรูปแบบการเมืองเดิมๆ ที่ชาวเราเข้าใจกัน นั่นคือ **"พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน"** ซึ่งเกิดจากการ ริเริ่มของวิทยาลัยการจัดการทางสังคมได้ผลักดันและขับเคลื่อนร่วมกันกับเครือข่ายองค์กร ชุมชนชนจากทั่วทุกภาคของประเทศ

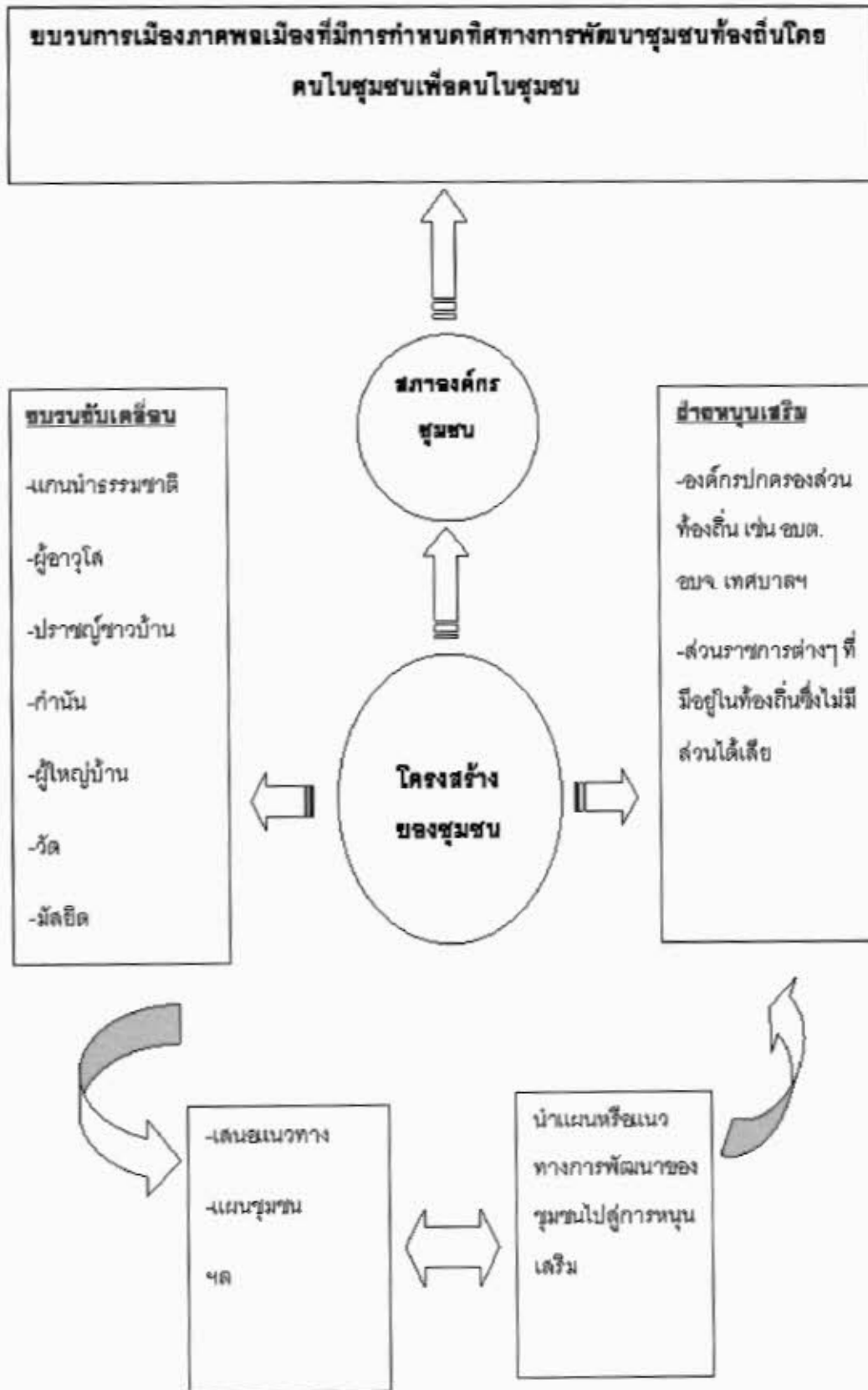
ถามว่า การเมืองในรูปแบบของพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน ต่างจากการเมืองในรูปแบบที่เรา เห็นและใช้อยู่ในปัจจุบันอย่างไร ก็อยากจะอธิบายเพื่อทำความเข้าใจ ถึงกระบวนการทางการเมืองในมิติดัง กล่าวให้ทราบโดยทั่วกันว่า การเมืองในมิติของสภาองค์กรชุมชนที่เราจะพูดถึงกันนั้น เป็นรูปแบบการเมืองที่ไกล ตัวโดยริเริ่มได้จากตัวเราเอง หรืออาจจะทำร่วมกันในรูปแบบของกลุ่ม องค์กรชุมชนที่เราดำเนินการอยู่ตาม ลักษณะกิจกรรมของชุมชนท้องถิ่นต่างๆ มาร่วมกันทำ พูด คิด ถึงเรื่องทิศทาง แนวทางการพัฒนาชุมชน รวมถึง วิธีการดำเนินชีวิตชุมชนของตนเอง เป็นลักษณะการเมืองที่พูดถึงปากท้องของตนเองซึ่งมีความสลับซับซ้อนที่ ภาคการเมืองในรูปแบบปกติเข้ามาแก้ไขได้ยาก เป็นการขับเคลื่อนการเมืองโดย **"ขบวนการภาคพลเมือง"**เอง

ถ้าอย่างนั้น เพื่อให้สิ่งที่เราเรียกว่า "ขบวนการภาคพลเมือง" สามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองใน มิติดังกล่าวได้อย่างเป็นรูปธรรม ขบวนการดังกล่าวควรประกอบด้วยใครบ้าง ก็จะต้องเป็น การร่วมมือกัน ของทุกภาคส่วนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นแกนนำธรรมชาติ ผู้อาวุโสในชุมชนที่เรียกว่า ปราชญ์ชาวบ้าน ตัวแทน กลุ่ม องค์กรชุมชน หรือแกนนำตามโครงสร้างของชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน วัด มัสยิด โรงเรียน อนามัย เป็นต้น เพื่อพบปะ พูดคุยกันถึงทิศทาง แนวทางในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้นกระบวนการดัง กล่าวเรียกได้ว่า **"สภาองค์กรชุมชน"**

ผู้คนจำนวนไม่น้อยอาจเข้าใจว่า "สภาองค์กรชุมชน" เป็นเรื่องแปลกใหม่ หรือบางท่านอาจจะเข้าใจ เลยเกิดไปถึงขั้นเป็นสิ่งแปลกปลอมสำหรับสังคมหรือชุมชนท้องถิ่นไทย จึงขออธิบายเพื่อเป็นการเข้าใจร่วมกัน ว่า สภาองค์กรชุมชน เป็นแค่ชื่อที่ใช้เรียกขานเพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการขับเคลื่อนงานของภาคประชาชนที่ เป็นทางการเท่านั้น โดยแท้จริงแล้ว ชุมชนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีลักษณะหรือรูปแบบของการขับเคลื่อนงานร่วมกัน อยู่แล้วโดยธรรมชาติ เช่น กลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ ทั้งมีโครงสร้างเป็นทางการและไม่เป็นทางการที่เรารู้จักกันในนามของ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชน กลุ่มธนาคารข้าว กลุ่มโค-กระบือ กลุ่มฌาปนกิจ เป็นต้น หรือที่มากกว่านั้นบางท้องถิ่นมีการจัดตั้งกลุ่ม ที่เรียกกันว่า สภาวัฒนธรรม ด้วยซ้ำไป ซึ่งเราก็พอเข้าใจกันได้ โดยทั่วกันว่า กลุ่มองค์กรชุมชนเหล่านี้ มีการรวมตัวและพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมออยู่แล้วในแต่ละท้องถิ่นจึง เป็นการเข้าใจได้ว่าไม่ใช่สาระที่จะถกกันในเดือนดังกล่าว เพียงแต่เราจะทำอย่างไร เพื่อให้สภาองค์กรชุมชน

เป็นสภาของคนในห้องถิ่นที่มีคนหลากหลายฝ่ายมาและมีอยู่ในชุมชนได้เข้าใจและเข้ามาร่วมพูดคุยถึงทิศทางหรือแนวทางในการขับเคลื่อนชุมชนของตนเองมากขึ้น สมดังเจตจำนงของพระราชบัญญัติดังกล่าว

อย่างไรก็ตามเพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการดังกล่าวข้างต้นได้ดียิ่งขึ้น จึงขออธิบายหลักการของพระราชบัญญัติผ่านกรอบคิดทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ ดังนี้

จากแผนภูมิดังกล่าว ทำให้ชวนพิจารณาได้ว่า ถ้าหัวใจของการแก้ปัญหาความยากจนคือความพอเพียง แต่การที่เราพร้อมกันใส่ใจถึงกระบวนการซึ่งจะนำไปสู่ขั้นตอนดังกล่าว นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่งที่เราจะละเลยมิได้โดยเด็ดขาด และจะต้องร่วมกันผลักดันให้เกิดการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อสามารถตอบโจทย์ดังกล่าวข้างต้น

ได้อย่างแท้จริง ดังนั้น บทความในภาคแรกจึงขอนำเสนอให้ทราบว่า พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนเป็นโอกาสและสิทธิอย่างชอบธรรมของภาคประชาชนอย่างแท้จริง ในการที่จะร่วมกันสร้างความเข้มแข็งให้การเมือง “แบบกินได้” หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “การเมืองภาคพลเมือง” นั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

คู่มือ จัดแจ้งการจัดตั้งชุมชน และสภาองค์กรชุมชนตำบล สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

(องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2551

สภาองค์กรชุมชนตำบล สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2551

พระราชบัญญัติ สภาองค์กรชุมชนปีพ.ศ. 2551 สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

* อุดมศักดิ์ เดโชชัย อาจารย์ประจำหลักสูตรการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ที่มา: ใต้ลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันจันทร์ที่ 2 สิงหาคม 2553

: ใต้เผยแพร่ในวารสารการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ฉบับที่ 2 ปีที่ 2 พ.ศ. 2553